

Co je to muzeum v přírodě

Tematický okruh č. 1: Definice muzea v přírodě

Definice muzea v přírodě

Vymezení muzea v přírodě coby specifické paměťové instituce, jejímž posláním je uchování kulturních hodnot v reálném nebo rekonstruovaném prostředí. Typy muzeí v přírodě. Definování místa a určité jedinečnosti muzeí v přírodě ve vztahu k ostatním paměťovým institucím. Zamyšlení nad různými formami muzeí v přírodě – co lze za muzeum v přírodě považovat. Mysleme nad rámec tradičních národopisných muzeí!

Klíčové otázky: Je současná definice dostatečná pro všechny typy muzeí v přírodě?

Je nutné zaštitovat termínem muzeum v přírodě i jiná muzea v přírodě než národopisná nebo architektonická?

METODIKA¹: „Muzeum v přírodě je instituce nebo její zvláštní část vytvářející komplexní vědeckou interpretaci života a kultury obyvatel vymezené oblasti formou specializované expozice v urbanizovaném prostředí nebo ve volné přírodě obsahující prostorové, časové, společenské a přírodní historické souvislosti; vytváří rekonstrukci historického životního prostředí.

Plní ve své formě nezastupitelnou dokumentační a kulturně vzdělávací funkci. Expoziční objekty mají v muzeích v přírodě dominantní, ale nikoliv výlučnou funkci. (Mohou se lišit od většiny památkových rezervací, jejichž hlavním znakem je architektura a hmota stavby určitého druhu nezávisle na prostředí proměnném dobově a funkčně.)“

Základním kritériem muzea v přírodě je uchování nebo rekonstrukce a interpretace kulturních jevů na odborném podkladu definovaném koncepcí! Vědomá absence odbornosti v přípravě muzea tvoří hranici mezi muzeem v přírodě a zábavním parkem. (Pozor ale na slovo zábavní, abychom jej nevnímali pouze hanlivě, protože i samo muzeum v přírodě v pravém slova smyslu poskytuje odpočinek a zábavu!)

¹ LANGER, Jiří (red.). *Národopisná muzea v přírodě. Teoretická a metodická východiska k realizaci*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 1981.

V naší zemi zavedený název v přírodě může být v tomto kontextu nadnesený už v případě některých národopisných muzeí v přírodě, které mají od podstaty přírody daleko – Betlém v Hlinsku, hornické domky v Příbrami, Dřevěné městečko v Rožnově aj. Přímo zavádějící je u četných industriálních památek nebo v případě expozice urbanizovaného prostředí. Přes tradici v užívání i všechnu libozvučnost termínu muzeum v přírodě jsou pro uvedenou podstatu muzeí nejrůznějšího charakteru příhodnější ekvivalenty označení používaná v zahraničí – open air museum (GB), Freilichtmuseum, Freiluftmuseum, Freilandmuseum (D, A), openluchtmuseum (NL,DK), muzeum na wolnym powietrzu (PL), Frilandsmuseet (DK, SWE).

Proces selekce a tezaurace v návaznosti na tematické zaměření muzea

Muzeum v přírodě se při svém budování i provozu odlišuje různými specifiky. Přesto by selekce objektů (pokud budou chápány jako sbírkové předměty tvořící cíleně budovaný tezaurus) a následná tezaurace měly i při podřízení se specifik muzeí v přírodě vycházet z muzeologických principů. I v případě muzeí v přírodě se totiž buduje přenesená kulturní realita (metarealita) založená na vybraných (selektovaných) a uchovaných (tezaurovaných) kulturních hodnotách, jejichž cílem je působení na kolektivní paměť společnosti.

Je muzeum v přírodě muzeum?

Jak vnímáme možný rozpor mezi muzejními principy X památkovou péčí X místem trávení volného času? Jako velmi důležitá se jeví potřeba teoretického vymezení odlišností ve způsobech budování a celkového fungování muzeí v přírodě od kamenných muzeí, památkově chráněných objektů atd. V muzeích v přírodě se uplatňují jak klasické muzejní přístupy vycházející z muzeologických principů uchování kulturních hodnot, tak principy památkové péče často ovšem i vlivy turistického ruchu. Otázkou je, zda může být muzeum v přírodě skutečně muzeum, kdy se k muzejním objektům přistupuje jako ke sbírkovým předmětům konzervátorským a restaurátorským přístupem, a kdy je narušení vypovídací hodnoty chápáno jako etický přestupek. Zde je patrný rozdíl od přístupů památkové péče, která chrání objekty in situ sloužící současnému využití a zachování vypovídací hodnoty a historického kontextu nesmí být na úkor současných požadavků a norem v rámci fungování staveb. Jakou úlohu hrají v muzeích v přírodě stavební objekty v rámci uchování autentických hodnot a do jaké míry je mohou nahradit nové hodnoty vzniklé jako substituty těch autentických (repliky, kopie, terénní úpravy, hospodářské plochy atd.)?

Klíčové otázky: **Je doporučený modelový systém přípravy expozic (viz níže) praktický pro proces selekce a tezaurace muzeí v přírodě?**

Dokáže kvalitní koncepce a její dílčí části (scénáře expozic, školení a texty pro demonstrátory a průvodce) eliminovat zkreslení minulosti v expozicích?

Jako první si musíme položit otázku, co chceme prezentovat? Už to, že do určité míry selektujeme, je pro pravdivé zobrazení reality negativum. V textu metodiky najdeme systematický postup jak tato negativa eliminovat. Nutné je prvotní ujasnění koncepce: regionální předpoklady, typologické zařazení, historické vymezení, tematické zaměření, expoziční záměr atd.

Již v původní metodice pro muzea v přírodě byl následující proces odborné přípravy obecně formulován logickým systémem modelů přípravy a samotné expozice. Právě odborné formulování celkového účelu muzea i dílčích expozic a samotné demonstrátorské činnosti, uvedené v metodice, reaguje na problém zkreslování historické reality, manipulace s kulturními hodnotami, důmyslné lži atd.

METODIKA: *„Z obsahu pojmu muzea v přírodě a jeho poslání vyplývá modelový charakter muzejní expozice. Složitost jejího vytváření v případě rekonstrukce historického životního prostředí spočívá v různorodosti předmětu výzkumu a vědecké analýzy a vyžaduje systémový přístup. Obvykle vytváří model již zaniklé předlohy, avšak je možné kopírovat části celku, které je možné nacházet v terénu a sběratelsky v muzeích doložit. Zkušenosti v budování expozic muzeí v přírodě v Evropě od konce 19. století vedou k metodice postupných modelů: Musíme si uvědomit, že jakákoliv expozice v přírodě je objektivně vnímána jako model skutečnosti a naší úlohou je vytvořit takový model, který by neexistující skutečnost – předlohu – pravdivě reprezentoval. Nikdy se s předlohou nemůže ztotožnit a jeho podoba závisí na úrovni a zaměření našeho dosavadního poznání.*

1. Teoreticko-metodickým východiskem je poznání historického hospodářsko-sociálního a kulturního vývoje společnosti ve vymezené oblasti shrnuté ve vědecké studii, která se stává obecným modelem expozice.

2. Uvedenou studii (1.) je třeba rozpracovat do podoby historicko-architektonicko-etnologické studie, která má funkci teoretického modelu pro přípravu expozice. Znamená to přiblížení obecného modelu předloze konkrétních informací terénních a archivních výzkumů, vytvoření variačních odchylek vzdalujících se od hlavní genetické linie hospodářských, sociálních a kulturních struktur v místních a časových souvislostech.

3. K tvorbě expozičního modelu je třeba z variačního pásma teoretického modelu vybrat takové předlohy, jaké mohou reprezentovat příslušný jev v jeho projevech nejpočetnějších a z hlediska obecného modelu nejvýznamnějších konkrétních projevech.

4. Pokud expoziční model řeší vědeckou rekonstrukci historického životního prostředí, je nutné modelovat společensko-ekonomické jednotky jako systémy, a to v postupu od nejšířších (feudální panství; obec, město; usedlost, atd.).

5. Pokud nelze vytvořit kopii historického prostředí, je nutné určující znaky modelovaného celku zachovat v původních rozměrech na redukované ploše celku s dodržением prostorové úměrnosti v rámci celé expozice příslušného areálu muzea.

6. Při vytváření expozičního modelu ve všech jeho formách se postupuje podle zásad o tvorbě kopií a vědeckých rekonstrukcí.

7. Expoziční model by se neměl odklánět od teoretického modelu směrem k obecnému modelu vývoje společnosti v určité oblasti a době.

8. Expoziční model by neměl reprezentovat jevy ve výlučné krajní poloze teoretického modelu či být vyspekulovaným průměrným typem jevu, ale měl by být skutečným možným projevem teoretického modelu dokumentovaným v terénu a archivních dokumentech.

9. Zásady expozičního modelu platí jak pro celý expoziční areál včetně biologických komponentů a vzájemných vztahů těchto složek, tak pro řešení interiérů expozičních objektů.

10. Expozice v přírodě se odlišují jen podle kvality vztahu mezi expozičním a teoretickým modelem, neoptimálnější je vztah identický.

11. Expoziční objekty jsou využívány především pro vytvoření interiérových expozičních modelů.

12. Pokud lze prostorově a technicky expoziční objekty využít i pro nutné informační expozice, výstavní či provozní prostory, doporučujeme toto řešení při zachování vnější hmoty objektu či účelového objektu. Interiéry takto využívané je třeba přizpůsobit všem technickým a muzeologickým požadavkům.

13. Pokud nelze expoziční objekty využít podle bodu 12, můžeme tyto funkce řešit současnou funkční architekturou, která by ale neměla být součástí expozičního areálu.“

Muzeum v přírodě versus památková péče?

Mnohé neshody mezi muzejnictvím v přírodě a památkovou péčí vznikaly ve vztahu k otázce původního prostředí a místa. I když je autentické prostředí značně změněné, obvykle při transferu nastávaly spory – památkáři byli přesvědčeni, že i když je prostředí jiné, patří k památce. Se zásadními proměnami ve 20. století můžeme tento spor vnímat jako překonaný. Hlavní poslání muzeí v přírodě i památkových objektů in situ je přes uvedené rozdíly velmi mnohdy podobné – zachování určité památky ať už v místě původním nebo novém a vytvoření naučné expozice. Navíc mnohá muzea v přírodě stojí „na půli cesty“, jejich základem je památka in situ. Proto je v současnosti na místě při společném kulturním zájmu hledat spíše shody.

Nejpřirozenější prezentací může být již vlastivědně koncipovaná rodná jizba v objektu historické architektury zpravidla doprovázeném snahou o rekonstrukci základních znaků historického prostředí (architektura, zahrádka, ovocný strom aj.). Trojrozměrnost je zde tak zaručena. Jako muzeum v přírodě tedy můžeme vnímat různé druhy institucí od rodných světniček přes památkové solitéry in situ až po velká muzea v přírodě.

Pracovníci ryzích muzeí v přírodě chtěli vždy na rozdíl od památkové péče rekonstruovat původní prostředí, což se ve skutečnosti povedlo s různými úspěchy. Pokud nemá muzeum v přírodě propracovanou clonu od současného života, je to ve větším měřítku totéž, co objekt in situ v současné zástavbě. Mnohdy není dbáno ani na samotné prostředí muzea v přírodě,

kde se bezprostředně v expozicích vyskytují současné prvky – např. asfaltová komunikace, nové typy hrazení atd. V precizním muzeu v přírodě lze toto vše eliminovat. Také památky in situ mohou být zasazeny do relativně přirozeného prostředí nebo alespoň jeho výseče – viz např. Zubrnice, Třebíz, Hodslavice, Příkazy, Nový Hrozenkov, Velké Karlovice, Boňov, Práskolesy aj. To jsou výjimky, stejně jako jsou výjimky muzea v přírodě s odborně propracovaným a rekonstruovaným prostředím exteriérů, což mělo být kdysi hlavní devizou transferu památek z měnícího se prostředí do muzea v přírodě. I přední muzea jako Rožnov, Strážnice, Veselý Kopec mají své prostředí rekonstruováno pouze částečně ať už z ekonomických důvodů (Veselý Kopec) nebo vinou nekoncepčnosti nebo opomenutí (Rožnov). Další muzea se snaží prezentovat alespoň základní znaky původního prostředí, často právě ty, které ještě vidíme i u uvedených památek in situ, a to mnohdy v ještě přirozenější podobě. Zachování genia loci se tedy podaří u památek in situ stejně vzácně jako jeho nové vytvoření v prostředí muzea v přírodě.

Tematický okruh č. 2: **Možnosti a limity uchování a zobrazování minulé skutečnosti**

Zobrazování historické reality

Muzea v přírodě nikdy nemohou vytvořit reálný obraz prezentovaných jevů, proto se i přes své umístění v přírodním prostředí většinou pohybují mezi klasickou muzejní expozicí a *divadlem*. Muzeum v přírodě totiž představuje tezaurus předmětů (objektů) deponovaných často ve funkčních souvislostech a zároveň je velkým prezentačním celkem.

Muzeum v přírodě a manipulace s (kulturními) hodnotami

U muzeí v přírodě hrozí značné nebezpečí zkreslení vytvářeného paměťového konstruktů (kterým muzeum v přírodě je), k němuž může dojít z různých důvodů. To se týká například řešení otázek týkajících se odlišení pokusu o reálné rekonstrukce minulých jevů od pouhé vizualizace. Bez obojího se muzea v přírodě neobejdou, ale návštěvník by měl obojí snadno rozlišit. V muzeích v přírodě lze jen minimálně využít schematické zkratky, tak jak ji běžně používají kamenná muzea, aby vyzdvihly působení autentických sbírkových předmětů. Jedná se o jeden z významných problémů jak řešit expozici muzeí v přírodě, která je zároveň tezauzem objektů, neboť návštěvník tuto schematickou zkratku neočekává a je vystaven velkému riziku dezinformace. Z toho vycházejí další rizika týkající se např. technologických a materiálových realizací objektů, vztahových souvislostí (ekonomické, kulturní a společenské vazby), kulturních kontextů atd., kdy může dojít k mylné interpretaci zobrazovaných skutečností. Otázka etiky budování muzeí v přírodě – při celkové vizualizaci i řešení konkrétních problémů (spojených např. s tradičními technologiemi) může dojít k vytvoření *důmyslné lži* předkládané společnosti jako odborný paměťový konstrukt pro potřeby kolektivní paměti.

Klíčové otázky: **Kde je hranice mezi reálnou rekonstrukcí minulých jevů a pouhou vizualizací a jak se vypořádat s nebezpečím zkreslování minulosti v souvislosti s koncipováním, realizací a provozováním muzeí v přírodě?**

Lze hodnotit kvalitu muzea v přírodě především dle kvality koncepce a míry její aplikace v expozici?

METODIKA: „*Expozice v přírodě se odlišují jen podle kvality vztahu mezi expozičním (to co vidíme v expozici) a teoretickým (komplexní koncepce na vědeckém základu) modelem. Nejoptimálnější je vztah identický.*“

Právě tento princip zde označujeme jako historické divadlo.² Jeho kvalita a pravdivost závisí na míře odborných základů. Tyto principy platí jak pro statické expozice, tak pro jejich oživení, i když při něm přibývají subjektivní faktory. To opět platí ve všech typech muzeí v přírodě, nejen národopisných. Právě kvalita samotné odborné koncepce a vztahu mezi koncepcí a expozicí odlišuje muzeum v přírodě od zábavního parku. Tomu odborná kulturněhistorická koncepce schází.

Kvalita muzea pak závisí jak na odborné obsahové přípravě (etnologie, historie, archeologie atd.) tak na formě zobrazení (interpretace kulturního dědictví, psychologie, muzejní pedagogika, průvodcovská a demonstrátorská činnost). I kvalitně zpracovaná odborná příprava může být zdevalvována nekvalitní provozní složkou v procesu prezentace. Ani vysoká kvalita provozní složky zpravidla nemůže nahradit absenci celkové koncepce zpracované odbornými pracovníky.

Rovněž preciznost a síla výchozí koncepce mnohdy stojí za kvalitou muzea. Důležité je koncepci v muzeu mít, znát, ctít a také rozvíjet na základě nových zjištění souvisejících oborů nebo alespoň na maximální úrovni aktuálního poznání. Ani to není v některých muzeích pravidlem.

Vypovídací hodnota stavebních památek

Velkým kladem památek in situ je především zachování maximální autenticity stavebních konstrukcí. Ta se může při každém transferu, v našich zemích navíc často postiženém zjednodušeným podáním, do určité míry ztratit. Nejčastěji přenášenou konstrukcí býval srub a jeho související dřevěné části. Z důvodů zvláště ekonomických, ale také metodických k transferům dalších konstrukcí v minulosti příliš nedocházelo. Samozřejmě nejobjemnější a nejviditelnější konstrukcí u staveb v naší zemi byla právě dřevěná část, ale za své tak při mnohých přesunech vzaly podezdívky, mazanice stěn, otopná zařízení, mladší krytiny atd. Ve výjimečných případech v minulosti a postupně také dnes je dbáno i na tyto rezervy v absenci autenticity při transferech. Pokrokově se k transferům postavilo Muzeum staveb Středního Povltaví ve Vysokém Chlumci. Vzorné jsou některé počiny v západních zemích – transfery v bloku, rekonstrukce dle ikonografie, materiálové rozbory – např. Fränkisches Freilandmuseum Bad Windsheim a mnohé jiné. Když originální dům podebereme lžící a přemístíme vcelku, zachováme mnohem více informací (např. originální zdivo, složení a detaily omítek). Když ho rozebereme, zůstane materiál jako skládačka, míra originality se zmenšuje.

² Termín nepoužíváme jako vžitý, ani jako jinak daný, ale naopak jako lehce kontroverzní nástroj k zažehnutí diskuze.

Muzeum v přírodě jako experimentální laboratoř

Muzeum v přírodě se stává experimentální laboratoř, která je nezbytná pro poznání tezaurovaných a prezentovaných kulturních jevů. Velmi důležité je i hledání odpovědí na otázky vyvstálé při vytváření paměťového konstrukt, jakým muzeum v přírodě je. Snaha o komplexnost muzeí v přírodě vede k možnosti (někdy přímo k nutnosti) poznání minulosti prostřednictvím rekonstrukce historických jevů, kdy k dosažení funkčnosti i vztahových historických vazeb a souvislostí lze dospět pouze experimentem. Lze tedy vytvořit v muzeu podmínky specifické laboratoře, kde by bylo možné v rámci experimentu alespoň vyzkoušet historické technologické postupy (i další jevy) s co největší mírou identity bez výrazného omezení současnými podmínkami?

Další rovinou je experiment muzea ve vztahu k návštěvníkům – např. reakce na prezentaci smrti, reakce na špatnou hygienu v domácnosti, reakce na špatně schůdný terén atd., jako na odborně zdokumentované jevy, které byly bezprostředně spjaté s tradičním způsobem života. Evaluace této problematiky je však opět záležitostí spíše provozní.

Klíčová otázka: **Je možné a žádoucí vytvořit v muzeu v přírodě podmínky specifické laboratoře prakticky přímo v expozicích v přírodě, kde by byly uvedené jevy experimentálně prováděny s co největší mírou identity bez výrazného omezení současnými podmínkami?**

Rozšířením odborného poznání daného koncepcí muzea je experimentální činnost prováděná formou aplikované etnologie, archeologie atd. opět ve smyslu všech kulturních jevů, které jsou s koncepcí muzea spjaté:

- každodenní život – využití topeniště, příprava pokrmů, počet osob v místnosti, spaní atd.
 - agrikultura – cykly střídání tradičních plodin, způsoby sklizně, výtěžnost atd.
 - stavební technologie – opracování dřeva, zpracování hlíny, druhy krytiny atd.
-

Tematický okruh č. 3: Autenticita, identita, vizualizace?

Autenticita, identita, vizualizace

Okruh se týká problematiky spojené s uchováním autentických hodnot, hledáním odpovědí na otázky a doplněním nedochovaných jevů pomocí experimentu a pomocnou vizualizací minulých jevů, tak aby bylo možné je vnímat a prožívat v maximálně možném rozsahu a potřebných souvislostech.

Sbírkový předmět/original. Klasická ochrana sbírkového muzejního předmětu, kterým může být i stavba jako nositel nezastupitelných autentických hodnot uznaných jako důležitých pro naši společnost.

Experiment/rekonstrukce a kopie. Experimentální zkoumání (poznávání) i zobrazení kulturních jevů (výsledkem může být např. rekonstrukce, kopie). Jedná se o nositele jiných druhotně vytvořených hodnot (často vycházejících z pokusů), které rovněž mohou být velmi důležité a se kterými se dá při vytváření kulturně-paměťového tezauru pracovat.

Kulisa. Muzea v přírodě svou formou vykazují mnohé znaky divadla, což umožňuje velký emoční prožitek, ale také představuje mnohá úskalí. Vytvoření čitelného pozadí, které můžeme označit slovem „kulisa“ může být velmi důležité pro zachování kontextu autentických předmětů. Ovšem tato „kulisa“, která může nahradit nedochované a nezrekonstruovatelné jevy, by měla být odlišená a snadno rozpoznatelná – tedy přiznaná. Na ní se nemusí vztahovat ochrana autenticity a zachování identity a umožňuje použití současných technologií a požadavků.

Klíčová otázka: Jakou úlohu hrají v muzeích v přírodě originály v rámci uchování autentických hodnot a do jaké míry je mohou nahradit nové hodnoty vzniklé jako substituty těch autentických (repliky, kopie, terénní úpravy a prvky, hospodářské plochy, oživovací aktivity atd.)?

A/ SBÍRKOVÝ PŘEDMĚT/ORIGINÁL

Klasická ochrana sbírkového muzejního předmětu nebo památky, jako nositele nezastupitelných autentických hodnot uznaných jako důležité pro naši společnost

- *originální prostředí a prvky krajiny (komunikace, terénní terasa)*
- *stavba*
- *sbírkový předmět*
- *autentický nositel (obyvatel stavby, řemeslník, zemědělec, hudebník, tanečník...)*

Stouto problematikou souvisí stěžejní otázka stavebních objektů v prostředích muzeí v přírodě, které jsou mnohdy evidované podle zákona o sbírkách, a podle toho by se k nim mělo přistupovat stejně jako k jiným sbírkovým předmětům s účelem zachování všech historických hodnot. Vnímáme-li stavbu jako jakýkoli jiný sbírkový předmět, je nutné tyto hodnoty znát a

ctít a zároveň muzejním způsobem uchovat a předat dalším generacím. Výchozím problémem je už samotný nesrovnatelný rozdíl stavby a tradičního sbírkového předmětu v jeho velikosti, složitosti, různém materiálovém složení atd. Při restaurování resp. opravě stavby se tedy značně projevuje faktor ekonomický, ale také legislativní, kdy samotná stavba podléhá na rozdíl od jiného sbírkového předmětu dalším zákonům a vyhláškám. Nemůžeme opomíjet ani faktor koncepční, metodický a manažerský, kdy v některých institucích není stavba ani vnímána jako nositel četných kulturních hodnot, ale pouze jako objemný prvek sebe prezentace. Několik příkladů je možné jmenovat opět z Valašského muzea v přírodě. Podobné principy platí i pro kopie či rekonstrukce, kdy jejich kvalita závisí na odborných podkladech i samotném provedení.

B/ EXPERIMENT/REKONSTRUKCE A KOPIE

Jedná se o nositele nových druhotně vytvořených hodnot, zjištěných na základě odborného výzkumu různého charakteru (informační, archeologický výzkum, prameny, ikonografie, fotodokumentace atd.). Zkoumání těchto jevů může být prováděno zejména experimentálně. Z takového procesu mohou vyplývat velmi důležitá zjištění, se kterými můžeme pracovat při vytváření kulturně-společenského tezauru.

- *Rekonstruované prostředí a prvky krajiny*
- *Rekonstruovaná stavba*
- *Rekonstruovaný předmět*
- *Rekonstrukce jevu a demonstrování (poučený nositel)*

C/ KULISA

Vytvoření čitelného pozadí, které lze označit slovem kulisa, může být velmi důležité pro zachování kontextu originálů a rekonstrukcí (stromová clona, moderně obdělávané pozemky, stavby postavené netradičními způsoby pro doplnění urbanismu atd.)

Ovšem tato kulisa, která může nahradit dosud nedochované nebo nezrekonstruované jevy, by měla být odlišena a snadno rozpoznatelná – tedy přiznaná. Na ní se pak nemusí vztahovat ochrana autenticity a zachování identity a umožňuje použití současných technologií a požadavků. Smyslem a cílem muzeí v přírodě by však mělo být postupné odbourávání nebo redukování takových kulis na základě průběžného výzkumu a experimentální činnosti (např. vytvoření tradičně obdělávaných pozemků). Pro naplnění samotného účelu muzeí v přírodě není v žádném případě žádoucí a eticky přijatelné rozvíjení nepřiznaných kulis ve smyslu důmyslné lži, či manipulace s hodnotami!

Zjednodušeně řečeno, v muzeích v přírodě se nelze do nekonečna ohánět tradičním prostředím, tradičními řemesly a stavbami a kdoví čím vším ještě, ze kterých je jen část skutečných originálů, vědeckých rekonstrukcí a kopií ve výše uvedeném smyslu slova. Z proběhlých diskusí například vyplynulo, že nejen díky Valašskému muzeu se stal řezaný, mírně dotesaný trám jakýmsi etalonem tradiční tesařské práce pro mnohé další stavební aktivity.

U některých jevů nepříliš vzdálených od současnosti, které zná návštěvník z autopsie nebo alespoň zprostředkovaně, je ještě relativně snadno rozlišitelné, zda jde o originál či kulisu. S přibývajícím časem budou i četná provizoria – kulisy muzeí v přírodě vnímána jako

historická skutečnost jak návštěvníky, tak odborníky. V případě starších muzejních aktivit, kde často chybí podrobná dokumentace, má i samotný odborný pracovník problém rozlišit, o jaký způsob uchování se jedná. To představuje důležitý problém etiky a vůbec smyslu muzejní činnosti, což obecně narůstá u muzeí v přírodě, kde díky nebývalé komplexnosti prezentace těchto kulis přibývá.

- *Kulisa prostředí*
- *Stavební kulisa nebo dílčí konstrukce stavby*
- *Provizorní interiér*
- *Neškolený demonstrátor*

Přehled okruhů a klíčových otázek

1) Definice muzea v přírodě

Klíčové otázky:

Je současná definice dostatečná pro všechny typy muzeí v přírodě?

Je nutné zaštitřovat termínem muzeum v přírodě i jiná muzea v přírodě než národopisná nebo architektonická?

Je doporučený modelový systém přípravy expozic praktický pro proces selekce a teaurace muzeí v přírodě?

Dokáže kvalitní koncepce a její dílčí části (scénáře expozic, školení a texty pro demonstrátory a průvodce) eliminovat zkreslení minulosti v expozicích?

2) Možnosti a limity uchování a zobrazování minulé skutečnosti

Klíčové otázky:

Kde je hranice mezi reálnou rekonstrukcí minulých jevů a pouhou vizualizací a jak se vypořádat s nebezpečím zkreslování minulosti v souvislosti s koncipováním, realizací a provozováním muzeí v přírodě?

Lze hodnotit kvalitu muzea v přírodě především dle kvality koncepce a míry její aplikace v expozici?

Je možné a žádoucí vytvořit v muzeu v přírodě podmínky specifické laboratoře prakticky přímo v expozicích v přírodě, kde by byly uvedené jevy experimentálně prováděny s co největší mírou identity bez výrazného omezení současnými podmínkami?

3) Autenticita, identita, vizualizace?

Klíčová otázka:

Jakou úlohu hrají v muzeích v přírodě stavební objekty v rámci uchování autentických hodnot a do jaké míry je mohou nahradit nové hodnoty vzniklé jako substituty těch autentických (repliky, kopie, terénní úpravy a prvky, hospodářské plochy, oživovací aktivity atd.)?